

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

De Ivstitia Et Ivre ceterisq[ue] Virtutibus Cardinalibus

Lessius, Leonardus

Antverpiæ, 1632

31 Cui debeat fieri restitutio pretij, & an ante sententiam Iudicis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72459](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72459)

Obiectio.

Dices Primò, cap. 116. Si quis. 1. q. 1. Gregor. I. significat, eum, qui simoniacè sacerdotium vel dignitatem accepit, nisi sponte reliquerit, in æternum perituum.

Respon.

Respondéo, Inde non sequitur, eum Iure diuino teneri resignare beneficium, aut esse suspensum ab executione sacerdotij; sed Iure Ecclesiastico valde antiquo, quod iam tempore Gregorij vige-
bat.

167
Obiectio.

Dices Secundò, Ille accepit contra voluntatem Domini, qui sicut iubet gratis dari, ita etiam vult gratis accipi: ergo non potest retinere.

Respon.
Non retinetur contra Domini voluntatem.

Respond. Neg. consequentiam. etsi enim collatio & acceptio simoniaca sit contra Domini voluntatem; (quia cum sit, absque debita reuerentia tractatur res spiritualis, dum in stat rei profanæ cum temporali commutatur) tamen postquam facta est, in retentione non est iniuria, nec agitur quidquam contra Domini voluntatem, modò debite administratur, sicut qui Ordinem sacrum accepit in peccato, accepit illum contra Domini voluntatem, tamen non fungitur eo contra Domini voluntatem, vbi peccatum illud pœnitentiâ deleuerit.

DVBITATIO XXX.

Vtrum omne id, quod simoniacè acceptum est, Iure Ecclesiastico debeat restitui.

168
Solum beneficium dimittendum.

Respondéo & Dico Primò, Si loquamur de re spiritali simoniacè accepta, non tenetur eam restituere; nisi sit beneficium Ecclesiasticum: hoc enim debere dimitti Iure Ecclesiastico, patet Extrauag. Cum detestabile, de simonia. Sub beneficio autem pensionem spiritalem comprehendunt, quia videtur eadem ratio, maximè vbi Bulla Pij V. recepta. Sed contrarium verius quia pensio non est verè beneficium Ecclesiasticum, cum non sit ius perpetuum; nam extinguitur cum pensionario, utpote fauor personalis, vt dictum est supra cap. 34. num. 3. Cetera autem spiritalia vel dimitti non possunt, vt sunt Sacramenta; (nisi quoad vsum, quod solum habet locum in Ordinibus, à quibus simoniacè ordinatus suspenditur) vel non sunt dimittenda ante sententiam, quia Canones aliud de illis non statuerunt. sic simoniacè admissus in Monasterium, non tenetur illud ante sententiam dimittere. Idem puto dicendum de Reliquijs simoniacè comparatis, metallis benedictis, iure patronatus, licentiâ eligendi confessarij &c.

Obiectio.

Dices, Omnis pactio in spiritalibus est irrita, & nullius momenti; vt habetur cap. fin. de pactis, & cap. Praterca, de transactionibus, & alibi.

Respondéo, Inde tantum sequi, rem spiritalem, qua restitui potest, esse restituendam, si repetatur, & pretium pro ea datum restituatur; non autem altero non repente, aut nolente pretium reddere: etsi enim pactum sit irritum, non tamen obligat ad mutuatam restitutionem cum damno partis, nisi Superior in pœnam cogat.

169
Pretium restituendum.

Dico Secundò, Quod ad pretium atiner, illud Iure positiuo restituendum.

Primò, Si acceptum pro beneficio, vt patet cap. De hoc, de simonia. vbi Alexander III. Toletano Archiepiscopo scribens ait: Regem & Principes eius debes inducere, vt si qua receperint à presato

Episcopo, vt eius electioni præstarent assensum, Ecclesia Exoniensis sine diminutione restituant, cum ea sine graui sua salutis periculo retinere non possint.

Secundò, Si acceptum pro collatione Ordinum, vel aliorum Sacramentorum, aut sacramentalium; & notabiliter excedat id quod pro sustentatione exigi poterat, iuxta ea quæ diximus dubit. 28. Sed hoc Iure diuino potius quàm Ecclesiastico restituendum. Imò Ius Ecclesiasticum nihil inuenitur ea de re disposuisse.

Tertiò, Si acceptum pro admissione in Religionem, cap. Veniens. 19. de simonia. vbi Pontifex mandat, vt Abbas & Monachi compellantur restituere id quod acceperant à quodam, vt eum in Monachum admitterent. Puto tamen eos ad hoc non teneri ante sententiam, si admissus in eo Monasterio permaneat; quia ratione alimentorum videtur posse retineri. Quod confirmatur, quia restitutio ante sententiam esset facienda ei qui admissus est, vel parentibus, qui eius nomine dederunt; atqui hi consentiunt vt pro alimentis retineatur. Adde, Urbanum IV. Extrauag. Sanè, in communibus de simonia, permittere vt sic acceptum retineatur, modò non in priuatum vsum Abbatis vel Abbatissæ, sed in communem vsum Conuentus conuertatur.

Non tamen ante sententiam, si pro admissione ad Religionem.

DVBITATIO XXXI.

Cui debeat fieri restitutio pretij, & an ante sententiam Iudicis.

Sppondò, si aliquid temporale acceptum sit pro conferendo beneficio, vel alia re spiritali, non secuta collatione, Iure naturæ restituendum ei à quo acceptum est. Ita Victoria, relectione de simonia, p. 2. n. 6. Caiet. v. Simonia, c. 3. Sotus l. 9. q. 8. ar. 1. ratio est manifesta; quia deest titulus cur possit retineri, cum illud, pro quo datum est, non præstetur, ac proinde debet reddi ei à quo acceptum; cum Iura non iubeant alteri dari. Conarruias tamen ad regul. Peccatum, p. 2. §. 2. nu. 7. in fine, putat restituendum in pios vius, sed solum probat, non posse repeti in foro externo.

170
Datum, vt spiritali non tradita, restituendum danti.

Si verò beneficium sit traditum, ita vt vtriusque simonia sit completa, sunt duæ sententiæ DD. Quidam enim putant, pretium acceptum in hoc casu ante sententiam Iudicis esse restituendum ei qui dedit; post sententiam, cui Iudex addixerit. Ita Sotus lib. 9. quæst. 8. art. 1. Bañes 2. 2. quæst. 32. art. 7. & multi DD. huius ætatis. Ratio est, quia is, qui pretium dedit, non amisit pretij dominiũ: non enim transfuit eius dominium in venditorem rei spiritualis; cum hic Iure sit factus incapax illius domini hoc titulo capiend: ineq; ille intendit à se abdicare dominium alia ratione, quàm transferendo in venditorem: ergo eum in hunc non sit translatum, verè mansit apud emptorem: ergo illi restituendum. Si dicas, Ecclesiam illum priuasse dominio; Respondent, Talem priuationem non fieri nisi per legem pœnalem, qua neminem ante sententiam ita re sua priuat vt eius dominium amittat. Hæc sententia non est improbabilis.

171
Sententia art. 7. & multi DD. huius ætatis. Ratio est, quia is, qui pretium dedit, non amisit pretij dominiũ: non enim transfuit eius dominium in venditorem rei spiritualis; cum hic Iure sit factus incapax illius domini hoc titulo capiend: ineq; ille intendit à se abdicare dominium alia ratione, quàm transferendo in venditorem: ergo eum in hunc non sit translatum, verè mansit apud emptorem: ergo illi restituendum. Si dicas, Ecclesiam illum priuasse dominio; Respondent, Talem priuationem non fieri nisi per legem pœnalem, qua neminem ante sententiam ita re sua priuat vt eius dominium amittat. Hæc sententia non est improbabilis.

Contraria tamen, id est, etiam ante sententiam Iudicis pretium illud esse restituendum Ecclesie, est multò probabilior & verior. Teneo D. Thomas 2. 2. q. 32. art. 7. vbi dicit, pretium simoniacum non

Altero verior, esse restituendum Ecclesie.

non esse restituendum danti, sed in eleemosynas erogandum. Idem expressè docet q. 62. ar. 5. ad secundum. neque intelligit post sententiam Iudicis, sed absolute; explicat enim de quibus possit fieri eleemosyna. Silvester v. Simonia, q. 20. dicit esse dandum Ecclesie, in cuius iniuriam simonia est commissæ; nisi Episcopus & Capitulum sit particeps simonie; tunc enim dandum pauperibus, vel alteri Ecclesie. Couar. ad reg. Peccatum, p. 2. §. 2. nu. 7. dicit hanc esse communem DD. sententiam. Idem tenent Victoria & Caietanus supra. Deniq; DD. omnes, quod sciam, qui fuerunt ante Sotum; Canonistæ in cap. De hoc, & cap. Audiuius. 41. de simonia. Probatur ex dicto cap. De hoc. 11. vbi Pontifex aperte dicit, *Regem & Principes inducendos ut restituant Ecclesie*; loquitur autem ante sententiam, & in foro conscientie; & cap. Audiuius, eodem tit. vbi præcipit ut Episcopi, si aliquid exegerint ut permittant in Ecclesiis sibi subiectis Clericos institui, Monachos profiteri, mortuos sepeliri, restituant duplum, applicandum in utilitatem loci, in cuius dispendium id factum. Intelligit ante sententiam. quia ordinariè non est Iudex, qui Episcopus de his condemnet. & ita parum vtilis esset illa constitutio. Tertiò, Contra mentem Ecclesie est ut restituatur danti; quia Ecclesia intendit utrumque puniri. Nec obstat, quòd pœna non dicatur deberi ante sententiam; quia quòd ille teneatur rem illam, quæ sua non est, dare Ecclesie, vel expendere in pios vsus, non est pœna, sed simplex præceptum: cum enim non possit eam retinere, graue non est ei quòd debeat illam tali modo expendere. Similiter non obstat, quòd non sit vlla constitutio Ecclesie, qua dans, hoc ipso quo dat,

172
Ad argu-
mentum.

amittat dominium, quia id non esse necesse: fateor enim manere dominium apud dantem; & idèd si ei restituatur, posse retinere, quia non ipse, sed qui accepit, iubetur in pios vsus expendere: vnde non priuatur dominio vi legis immediatè, sed actu & restitutione facta per accipientem, ex præcepto legis. Lex enim potest iubere, ut rem alienam, quæ apud te est, expendas in pauperes, quando iusta causa subest, & hoc ipso, quo datur pauperibus, prior dominus amittit dominium. hæc est mens Canonum citatorum.

Dices, Cap. Veniens, de simonia, pretium iubetur restitui illi, à quo acceptum, nempe Monacho simoniacè recepto, qui illud dederat.

173
Fructus
cui resti-
tuenai.

Respondeo, Id idèd factum, quia ille absque culpa dederat, (fuerat enim pecunia ab eo pretextu consuetudinis exacta) & volebat se ab eo Monasterio expedire; vt rectè Couarruias supra, & Huguolinus cap. 2. §. 1. tabul. 4. quòd si ipse peccasset, non fuisset ei restituta, sed fuisset conuertenda in vsus Ecclesie Monasterij, vel potiùs in eleemosynam pauperum.

Petes, Cui sunt restituendi fructus percepti ex beneficio simoniacè accepto?

Respondeo, Hi fructus restituendi sunt, etiam ante Iudicis condemnationem; quia ex re aliena non bona fide percepti, restituendi autem sunt vel ærario Apostolico; vnde super illis potest fieri compositio cum Pontifice; vel Ecclesie; vel in pios vsus, vt docet diuus Thomas artic. 6. ad quartum: vel etiam successori, vt docet Nauarrus libro 5. consil. 62. de simonia. puta, vbi est consuetudo vt fructus beneficij vacantis dentur successori.

174

SECTIO SEXTA.

DE RELIGIONE.

Religio pri-
ma pars
Iustitiæ.

EXPLICATIS ijs quæ ad Iustitiam strictè acceptam pertinent, sequitur vt agamus de Religione, quæ inter partes Iustitiæ primum locum obtinet. Est enim Religio, vt hic accipitur, Iustitia quadam creaturæ ad Deum, qua ipsa suo creatori debitum cultum & honorem persoluit. vnde ipsa primum & summum debitum, quod in homine nasci potest, respicit, hominemque inclinat, vt illud, quantum fieri potest, suo auctori exsoluat. Aliquando accipitur pro statu eorum, qui certis votis obstricti sunt Deo, de quo infra suo loco. Continebit ista sectio capita decem. Primum erit, De religione in genere. Secundum, De oratione & laude Dei. Tertium, De sacrificio & adoratione. Quartum, De decimis. Quintum, De voto. Sextum, De statu Religioso. Septimum, De iuramento & adiuratione. Octauum, De superstitione, eiusque speciebus. Nonum, De magia. Decimum, De irreligiositate.